

Planstrategi 2020 – 2023

Andøy kommune

Vedtatt i kommunestyret 23.11.20

Innhold

1. Innledning.....	2
1.1. Kommunalt plansystem.....	2
2. Nasjonale og regionale føringer	3
3. Planstatus Andøy kommune	5
3.1 Oppfølging vedtatt planstrategi 2016-2019	5
3.2 Planoversikt	5
4. Lokale utfordringer og muligheter	7
4.1. Økonomisk og miljømessig bærekraft.....	8
4.2. Attraktivt nærings- og bosted	9
4.3. Velferd og folkehelse.....	10
5. Planstrategi for Andøy kommune 2020 – 2023	11
5.1. Tilgjengelige ressurser/prioritering av planoppgaver	11
5.2. Forslag planstrategi 2020 – 2023	11

Vedlegg:

Innspill fra høringsrunden (oppsummering)

1. Innledning

Forslag til planstrategi er laget av administrasjonen og justert etter innspill fra rådmannens ledergruppe. Forslaget sendes på høring til Fylkesmannen, Nordland fylkeskommune, Sametinget, Vesterålen regionråd, nabokommunene, eldrerådet og ungdomsrådet. Justert forslag etter høringsrunden planlegges lagt fram til behandling i formannskapet og kommunestyret i november.

En planstrategi er en oversikt over de planene vi har, skal endre eller utarbeide i kommunen. Intensjonen er å sette fokus på de planoppgaver kommunen bør starte opp eller endre for å legge til rette for en ønsket utvikling.

Planstrategien skal være vedtatt i løpet av første året etter konstituering av nytt kommunestyre. Den skal si noe om utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon. Planstrategien skal legge til rette for at kommunestyret kan ta stilling til hvilke samfunnsutfordringer som må prioriteres å jobbe med planarbeid for i løpet av valgperioden, gjennom nye planer eller endring av eksisterende.

Planstrategi og kommuneplan har ulike roller:

Planstrategi

Skal prioritere mellom utfordringer kommunen står overfor og synliggjøre og angi planbehov.
Et verktøy for politisk prioritering av planoppgaver

Kommuneplan

Et overordnet plandokument som gir rammer for utviklingen av kommunesamfunnet og forvaltning av arealressursene.
Skal synliggjøre muligheter og gi retninger og overordnede mål

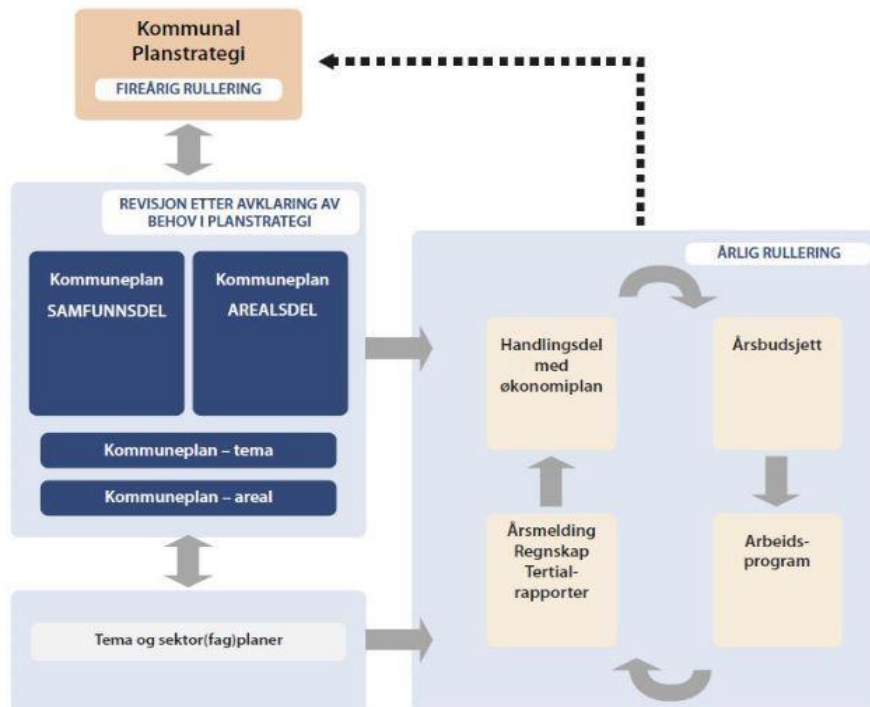
Den kommunale planstrategien er ikke en plan, og det er ikke her det skal vedtas mål og strategier. Planstrategien er et dokument som peker på utviklingstrekk i kommunen og som gir grunnlag for å vurdere planbehovet i kommunestyreperioden.

Planstrategien er ikke formelt bindende for kommunen. Den kan revideres etter behov innenfor valgperioden. Det skal innhentes synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner, men ingen av disse har innsigelsesrett.

1.1. Kommunalt plansystem

Plan- og bygningsloven og kommuneloven viser rammene for kommunens plan- og styringssystem.

Kommuneplanen er kommunens mest langsiktige plan og har som regel en varighet på 10-12 år. Økonomiplan og ulike temaplaner gjelder for kortere tid, normalt fire år, mens årsbudsjett gjelder for ett år. Overordnede kommunale planer har direkte sammenheng med hverandre.

Kilde: Veileder T-1494 Kommunal planstrategi

2. Nasjonale og regionale føringer

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023 vektlegges at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen forventer videre at kommunene i sin planlegging blant annet

- Legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen
- Benytter de virkemidler som plan- og bygningsloven har for å effektivisere og forenkle planleggingen og tilpasser detaljeringsgraden i planer og utredninger til behovet
- Bidrar til å sikre effektiv og rask behandling av private reguleringsplanforslag, og til god plankvalitet ved å gi tidlige, tydelige og relevante krav til utredninger og dokumentasjon
- Tar i bruk digitale dialogløsninger og legger til rette for enkel tilgang til plandata i digitalt planregister, og til temadata i det offentlige kartgrunnlaget

- Tar i bruk digitale verktøy basert på eByggesak-standard, for å sikre en mer effektiv og fulldigital saksbehandling av byggesøknader
- Bruker regionalt planforum aktivt til å gi tydelige signaler tidlig om hva som er

nasjonale eller regionalt viktige hensyn i den enkelte sak

Regionale og lokale myndigheter har et ansvar for å håndtere disse utfordringene. Kommunene har sentrale oppgaver for å imøtekomme dette, og planlegging er et av kommunens viktigste verktøy.

Fylkesplan for Nordland 2013-2025 har lagt tre målområder til grunn for utvikling i Nordland:

- Livskvalitet
- Livskraftige lokalsamfunn
- Verdiskaping og kompetanse

3. Planstatus Andøy kommune

3.1 Oppfølging vedtatt planstrategi 2016-2019

Kommunestyret vedtok i forrige behandling av planstrategien at disse planene skulle utarbeides i perioden 2016-2019:

Planer	Status juli 2020
Temaplan for kulturminner	vedtatt 2016
Risiko- og sårbarhetsanalyse (beredskap)	vedtatt 2016
Overordnet beredskapsplan	vedtatt 2016
Kommuneplanens samfunnsdel	vedtatt 2019
Økonomiplan - rulleres årlig	vedtatt årlig
Trafikksikkerhetsplan – rulleres årlig	sist vedtatt 2016
Kompetanseplan - rulleres årlig	rulleres årlig via RKK
Boligsosial handlingsplan	ikke igangsatt
Kvalitetsplan for barnehage og grunnskole	vedtatt 2018
Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet	vedtatt 2017
Strategisk næringsplan (ny/revidering) – inkl. ny plan for utvikling av landbruksnæringen	Ikke igangsatt, (vedtatt omstillingsplan)
Ruspolitisk handlingsplan	igangsatt
Kommuneplanens arealdel – revidering	ikke igangsatt
Helse- og sosialplan – revidering	ikke igangsatt
Anskaffelsesstrategi – revidering	ikke igangsatt
Hovedplan avløp	igangsatt 2020
Kommunedelplan Andenes	ikke igangsatt
IT-plan – rulleres årlig	ikke igangsatt (igangsatt arb. m/digitaliseringsstrategi)

Planarbeidet er ikke fullført for 9 av de 18 planarbeidene som var vedtatt, og 5 av de 9 er ikke igangsatt. Planarbeidet er fullført og vedtatt for 9 av planene. Trafikksikkerhetsplanen er ikke rullert årlig etter 2016, men i formannskapet 26.11.18 ble det orientert om at «nåværende plan gjelder fram til ny plan er vedtatt».

I tillegg til planene som er igangsatt i oversikten ovenfor, er følgende planer under arbeid

- Kommunedelplan for folkehelse og forebyggende arbeid 2021 – 2024
- Kystsoneplan for Vesterålen (regionalt planarbeid)

Andøy kommune er også involvert i arbeidet med Marin verneplan for Andfjorden. Dette er et planarbeid som ledes av fylkesmennene i Nordland og Troms og Finnmark.

3.2 Planoversikt

Andøy kommune har tidligere manglet den overordnede kommuneplanen. Kommuneplanens arealdel ble første gang vedtatt i 2014, og samfunnsdelen ble første gang endelig vedtatt i 2019.

Overordnede planer	
Kommuneplanens samfunnsdel 2018 - 2030	vedtatt 2018
Kommuneplanens arealdel	vedtatt 2014
Økonomiplan 2020 – 2023	rulleres årlig
Helhetlig ROS-analyse og overordnet beredskapsplan	vedtatt 2016

Omstillingsplan 2018 – 2023	sist revidert 2019
Andre planer	
Alkoholpolitisk handlingsplan	sist revidert 2020
Lønnspolitisk plan	sist revidert 2016
Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2017-2020	vedtatt 2017
Helhetlig plan for bosettings- og integreringsarbeid 2018-2022	
Strategisk plan for nærings- og miljøvirkemidler i landbruket 2020-2023 – regional plan	vedtatt 2020
Regional veteranplan	vedtatt 2020
Energi- og klimaplan	vedtatt 2011
Trafikksikkerhetsplan 2015-2018 m/årlege tiltaksplaner	sist revidert 2017
Sektorplaner	
Helse og sosialplan 2014 – 2018	vedtatt 2013
Plan for habilitering og rehabilitering 2019 – 2021	vedtatt 2018
Temaplan for kulturminner	Vedtatt 2016
Smittevernplan	sist revidert 2017
Plan for helsemessig og sosial beredskap	sist oppdatert 2012
Kriseplan for psykososial beredskap	sist oppdatert 2019
Plan for pandemiberedskap	2009
Kvalitetsplan for skole og barnehage 2018 – 2022	vedtatt 2018
Beredskapsplan for barnehager	sist revidert 2020
Beredskapsplan for skoler	ny 2020
Beredskapsplan for kommunale vannverk	sist revidert 2013

Detaljerte fagplaner, reguleringsplaner og andre planer på lavere nivå er ikke tatt med her.

4. Lokale utfordringer og muligheter

Første versjon av kommuneplanens samfunnsdel ble endelig vedtatt i 2019, med følgende mål og strategier:

Utvikling og vekst	
Sammen skaper vi framtid i Andøy	Viser til omstillingsprogrammets innsatsområder og strategier
Klima og miljø Strategier	
Bærekraftig kommune	• Sertifisere Andøy som bærekraftig reisemål• Tilrettelegge for at bedrifter i Andøy blir miljøsertifisert• Sertifisere Andøy kommune som miljøfyrtårn• Lage forvaltningsplaner og besøksstrategier for naturvernområder i kommunen
Redusere netto energiforbruk	• Fokus på energibruk i skolene, undervisning• Nye kommunale bygg skal være lavenergibygg eller oppfylle passivhusstandard• Tilrettelegge for etablering av fornybar energiproduksjon
Levekår Strategier	
Kommune med gode levekår	• Etablere flere møtesteder for barn, unge og eldre• Legge til rette for inkluderende arbeidsliv og godt utdanningstilbud• Videreutvikle kultur og fritidstilbudet• Legge til rette for god folkehelse
Føringer for arealbruk	
	• Legge til rette for nye boligfelt, og for alternativer til enebolig• Tilrettelegge for flere boligområder uten krav til detaljregulering etter kommuneplanens arealdel• Bedre synliggjøring av ledige tomter og boliger
Kommunen som tjenesteyter	
Utvikle kommunen til et attraktivt bosted, spesielt for unge	• Økt samarbeid med frivillig sektor• Digitalisering – ny teknologi• Innovasjon i kommunal tjenesteproduksjon• Økt fokus på forebygging

Demografi

Statistikk og prognoser viser at vi blir færre barn og unge, flere eldre og færre i yrkesaktiv alder. Vi blir færre som kan gi tjenester til en økende andel eldre. Denne utviklingen er vi ikke alene om, men Andøy har en sterkere negativ utvikling enn landet for øvrig. Andøy har mistet ca 350 innbyggere siden 2016.

Omstillingsprogram

Stortinget vedtok 15.11.16 nedleggelse av Andøya flystasjon. Dette vil medføre en direkte reduksjon av 272 sysselsatte ved Andøya flystasjon. Andøy kommune har fått status som omstillingskommune, og det er bevilget midler fra staten, Nordland fylkeskommune og Andøy kommune til et omstillingsprogram over 6 år fra 2017 til 2023. Omstillingsprogrammet har fått navnet Samskap.

Målet for kommunens omstillingsprogram er å

- bidra til å utvikle og sikre 350 arbeidsplasser i Andøy
- bidra til økt robusthet i nærings- og samfunnsliv

Innsatsområder Samskap

S/MSK\P

Utvikling av virksomheten ved Andøya Space har vært en viktig del av kommunens omstillingsprogram. Realisering av Andøya Spaceport,- oppskytingsbase for kommersielle satellitter, forventes å bidra med minst 200 nye arbeidsplasser (inkl. ringvirkninger). Samskap har gjennomført en mulighetsstudie som beskriver et potensiale som kan være vesentlig større enn dette om man lykkes med å legge til rette for nye etableringer som en følge av Andøya Spaceport.

Andøy kommune ønsker å legge til rette for ringvirkninger tilknyttet etableringen av Andøya Spaceport gjennom å opprette et kommunalt aksjeselskap for utbygging og drift av industriarealer for Andøya Spaceport, leverandørvirksomhet og annen relevant virksomhet.

4.1. Økonomisk og miljømessig bærekraft

Andøy kommune står i en krevende økonomisk situasjon med store merforbruk i ordinær drift og regnskapsunderskudd siste år. Vi har ikke klart å ta ned driftsutgiftene i samme tempo som nedgangen i antall innbyggere de siste 3 årene.

Hovedutfordringen framover vil handle om å finne balansen mellom utviklingsarbeid (for å øke attraktiviteten som bo- og næringskommune) og arbeidet med å tilpasse driften til lavere inntektsrammer.

Å sikre samsvar mellom tjenester og ressursbruk og utvikle gode tjenester for framtida vil kreve innsats for å nyttiggjøre mulighetene innenfor

- Digitalisering – ny teknologi
- Nye former for samarbeid med frivillig sektor og andre aktører («Samskaping»)
- Kontinuerlig forbedrings- og endringsarbeid

For å sikre det framtidige livsgrunnlaget og naturmangfoldet må samfunnet redusere klimagassutslipp og tilpasses endringer i klimaet. Kommunen har en sentral rolle i dette arbeidet. Det krever en mer målrettet areal og samfunnsplanlegging enn tidligere. Den kommunale planleggingen er viktig for å redusere utslipp av klimagasser og energiforbruk. Beslutninger om lokalisering, byggemåte og utforming av infrastruktur og tjenester kan påvirke utslipp og energiforbruk i lang tid framover.

Konsekvenser for prioritering av planarbeid:

Det blir viktig å prioritere planarbeid som kan bidra til at kommunen blir bedre i stand til å møte disse utfordringene. Det er blant annet behov for revidering av kommuneplanens arealdel, og en strategi- og handlingsplan for digitalisering.

4.2. Attraktivt nærings- og bosted

Selv om vi er langt færre innbyggere i kommunen enn tidligere, er det få ledige boliger til salg og mangel på attraktive boligtomter. Økt tilflytting krever boliger til de som flytter til og attraktive nye boligtomter, i hele kommunen. Det er også behov for mer næringsareal.

Realisering av Andøya Spaceport betyr at Andøy kommune må igangsette arbeid raskt for å legge til rette for attraktive boligtomter/boliger for tilflyttere.

Rekruttering av nye innbyggere vil kreve innsats for å bidra til at Andøy oppfattes som et attraktivt bosted, med kvaliteter som gir bolyst og økt tilflytting, spesielt blant unge med relevant kompetanse. Det er planlagt et hovedprosjekt stedsutvikling, basert på gjennomført forstudie og forprosjekt.

Økt robusthet i lokalt næringsliv og samfunnsliv vil kreve aktivt arbeid med å styrke utviklings- og innovasjonsevnen i både nærings- og samfunnsliv i Andøy. Dette handler om kompetanseheving og kulturutvikling (holdninger og atferd/handlinger). Tilgang på relevant kompetanse/rekruttering vil bli en kritisk faktor for å lykkes med omstillingsarbeidets mål om å bidra til etablering av nye arbeidsplasser.

Konsekvenser for prioritering av planarbeid:

Etableringen av Andøya Space Port med tilknyttede virksomheter og andre nye arbeidsplasser krever at Andøy kommune prioriterer arbeid for å avklare og planlegge tilrettelegging for nye boligarealer, nytt næringsareal og annen nødvendig tilrettelegging for at det skal være mulig for virksomhetene å rekruttere til de nye arbeidsplassene. Dette planarbeidet kan ikke vente til revidering av arealplanen er ferdig i 2022/2023.

Et steds utviklingskultur kan avgjøre om tilfeldighetene fører til krise eller muligheter. For et klart flertall av kommunene, er det tydelige spor å finne av en offensiv og optimistisk utviklingskultur. Aktørene legger mer vekt på tilpasning og fleksibilitet, enn på regler og kontroll. Det som først og fremst avgjør suksess er adferdsmønsteret som preger folkene som bor og virker på stedet. Folk skaper steder, ikke bare gjennom sitt antall – også ved sine holdninger og handlinger. Det har de siste årene blitt satt ulike navn på et steds utviklingskultur. Noen forskere snakker om stedets ånd og andre om den kollektive mentaliteten på stedet.

"Omstilling og styrket utviklingsevne" (Flatnes, 2018)

4.3. Velferd og folkehelse

Oversiktsdokument for helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Andøy kommune, oppdatert 2020, identifiserer hovedutfordringer i Andøy kommune slik:

- Psykisk helse, utenforskap og ensomhet blant unge
- Andelen ungdom som faller utenfor er høyere enn landet for øvrig, og økende andel unge uføretrygdede
- Andelen med muskel- skjelettplager og overvekt har økt
- Økende fraflytting
- Negativ forsørgerandel (synkende andel arbeidsføre, økende andre 65+)
- Stort behov for digitalisering for å lette kontakten ut mot innbyggerne

God kvalitet i barnehager og skoler er avgjørende for å lykkes med sosial utjevning og for å forhindre utenforskap og ensomhet blant unge, og dermed forebygge at ungdom faller utenfor og redusere andel unge uføretrygdede. Innsatsen fra skoler og barnehager alene er ikke nok - det kreves også et tett og godt tverrfaglig samarbeid mellom flere instanser og faggrupper.

Gode helsetjenester på alle nivåer, fra forebyggende tiltak til heldøgns omsorgstilbud i sykehjem, er svært viktig for å sørge for gode levekår og god velferd for kommunens befolkning. Pleie- og omsorgssektoren i Andøy har vært gjennom endringer i de siste årene. Blant annet vil nytt sykehjem på Åse ferdigstilles i 2021. Men det er fortsatt behov for forbedring og effektivisering i sektoren for å kunne opprettholde et godt tjenestetilbud i framtida.

Konsekvenser for prioritering av planarbeid:

Utfordringene som er skissert her betyr at det er viktig å prioritere planarbeid innenfor helse og omsorg samt forebygging og folkehelsearbeid.

5. Planstrategi for Andøy kommune 2020 – 2023

5.1. Tilgjengelige ressurser/prioritering av planoppgaver

Kommunalt planarbeid krever både tid og ressurser. Planstrategien er uttrykk for hvilke planer som skal prioriteres å utarbeide/revidere. I noen tilfeller er det behov for ekstern bistand til planarbeidet, og slik bistand krever finansiering.

Erfaringene fra perioden 2016 – 2019 tilsier at det er behov for å begrense omfanget av planarbeid som skal prioriteres.

FNs bærekraftsmål skal legges til grunn i revidering av kommuneplanens arealdel og samfunnsdel og øvrig planarbeid, med spesiell vekt på

- 3 God helse og livskvalitet
- 4 God utdanning
- 6 Rent vann og gode sanitærforhold
- 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- 13 Stoppe klimaendringene
- 17 Samarbeid for å nå målene

5.2. Forslag planstrategi 2020 – 2023

Overordnede planer	2020	2021	2022	2023	Kommentar	Plantype
Kommuneplanens samfunnsdel			X	X	revidering	Kommuneplan
Kommuneplanens arealdel		X	X		Revidering	Kommuneplan
Økonomiplan	X	X	X	X	årlig	
Helhetlig ROS-analyse og overordnet beredskapsplan			X	X	revidering	Beredskapsplan

Økonomisk og miljømessig bærekraft	2020	2021	2022	2023	Kommentar	Plantype
Digitaliseringsstrategi	X				ny	Strategiplan
Handlingsplan digitalisering		X			ny	Handlingsplan
Kystsoneplan for Vesterålen	X	X			ny	Handlingsplan
Energi- og klimaplan			X	X	revidering	Handlingsplan
Hovedplan avløp	X	X	X		ny	Handlingsplan
Hovedplan vann				X	ny	Handlingsplan
Naturmangfoldplan				X		

Attraktivt bo- og næringssted	2020	2021	2022	2023	Kommentar	Plantype
Rekrutteringsplan			X		ny	Handlingsplan
Handlingsplan for Samskap	X	X	X	X	Årlig	Handlingsplan
Strategisk næringsplan			X	X		Handlingsplan
Sentrumsplan for Andenes		X				Kommunedelplan

Velferd og folkehelse	2020	2021	2022	2023	Kommentar	Plantype
Kommunedelplan for folkehelse og forebyggende arbeid	X	X			ny	Kommunedelplan
Smittevernplan inkl. pandemiplan		X			revidering	Handlingsplan
Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet		X			revidering	Kommunedelplan
Helse og sosialplan		X	X		revidering	
Kvalitetsplan for barnehage og grunnskole			X		revidering	Handlingsplan
Plan for helsemessig og sosial beredskap		X			revidering	Beredskapsplan